

Wie weet nog wat een 'steek' is? En dus wat er wordt bedoeld met 'Een zondagse steek houdt geen week'? Moet er van dat spreekwoord daarom geen hedendaagse variant komen? Ja, vinden de initiatiefnemers van de actie 'Paarse Krokodillentranen'. Gesprek over de levensvatbaarheid van nieuwe spreekwoorden, en de noodzaak van een vernieuwingscampagne.

Jan Erik Grezel

Wilmar Versprille (links) en Laurens Bosman van Paarse Krokodillentranen: "Sommige oude spreekwoorden hebben voor jonge taalgebruikers een loze inhoud."

'Als de wagen te water is, kiest men de bob'

Oude spreekwoorden in een nieuw jasje

“Vrijwel niemand kent nog het spreekwoord 'Tijd en stro maken de mispels rijp'”, zegt Laurens Bosman. Samen met collega-reclamemaker Wilmar Versprille begon hij dit voorjaar de actie 'Paarse Krokodillentranen', waarmee eigentijdse alternatieven worden gezocht voor oude spreekwoorden. “Wat een 'mispel' is, weten veel mensen niet meer. En het oude gebruik om deze vrucht een tijdlang onder stro te bewaren om hem te laten rijpen, is ook onbekend. Doordat mensen geen beeld meer hebben bij dit spreekwoord – dat wil uitdrukken: met tijd en geduld bereik je je doel – verdwijnt het uit ons taalgebruik. Daarom zijn wij op zoek naar een hedendaagse variant.”

Het spreekwoord moet terug in de volksmond, vinden Laurens Bosman en Wilmar Versprille. Sinds mei hebben de twee 29-jarige communicatiewetenschappers – geschoold in reclame en

marketing – volop media-aandacht gekregen voor hun opmerkelijke initiatief om oude spreekwoorden 'op te poetsen'. Via radio, tv, een website, Twitter en een Facebookpagina willen ze zo veel mogelijk Nederlanders betrekken bij hun actie.

Voor het spreekwoord met *tijd*, *stro* en *mispel* is bijvoorbeeld als vervanger aangedragen: 'Al lonkt die snelle rij, blijven staan is dichterbij.' Bosman: "Iedereen heeft die ervaring: bij de kassa van de supermarkt of in de file op de snelweg kies je tot je ergernis de langzame rij. Maar als je van rij wisselt, gaat het nóg langzamer. Wacht geduldig, dan ben je eerder waar je wezen moet."

■ KAF

Versprille doet geregeld verslag van de oogst op radiozender 3FM in een programma van de populaire dj Giel Beelen. Dan noemt hij ook een oud spreekwoord waar luisteraars tijdens de uit-

zending een eigentijdse uitdrukking voor kunnen geven. Verder wordt BN'ers gevraagd naar een alternatief. Bijvoorbeeld voor 'Zachte heelmeesters maken stinkende wonden.' Beelen: "Die gebruikt mijn moeder nog weleens. Zelf zou ik het niet zo snel zeggen." Er komen honderden reacties met voorstellen die de zachte heelmeesters zouden kunnen vervangen, zoals 'Slappe ouders maken moeilijke kinderen' of 'Een lage snelheidsboete geeft ongelukken op de route.' Versprille in een van de uitzendingen: "We moeten eerst het kaf van het koren scheiden." Beelen: "O, die kan trouwens ook wel vervangen worden. Wat is kaf? Dat zou ik nou oprecht niet weten. Het zal wel iets met graan zijn."

Hoe sympathiek de campagne ook lijkt, het radiogesprek roept tal van vragen op. Is het voor het voortbestaan van een spreekwoord noodzakelijk dat wij de herkomst van het spreekwoord en de betekenis van de woorden ken-